

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

دیرخانه کمیسیون های مشورتی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

صور تجلسه کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست

رئیس کمیسیون: بشیر جعفری	تاریخ جلسه : ۱۴۰۲/۰۹/۲۵	محل نشست: دفتر معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری آذربایجان شرقی	ساعت شروع : ۱۷ ساعت اختتام : ۲۰
-----------------------------	----------------------------	--	------------------------------------

اعضای جلسه : مطابق لیست پیوستی

دستور جلسه:

- پیگیری راهکارهای اجرایی مصوبات کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز با استفاده از ظرفیت های فکری و اجرایی استانداری

صورت مذاکرات :

بشیر جعفری؛ رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز:

بحث اول در مورد بخش کشاورزی است و جمع حاضر اعضای محترم کمیسیون کشاورزی اتاق تبریز که از اساتید برجسته دانشگاه های تبریز، مراغه و سهند و مدیران ارشد اجرایی بخش کشاورزی تشریف دارند چندین جلسه کارشناسی و کاربردی و فنی به صورت ملی و یک جلسه هم با حضور ۷ نفر از نمایندگان محترم مردم شریف استان تشکیل گردیده است.

در این میان به مواردی که می تواند در بخش کشاورزی مفید باشد اشاره شده و بیش از ۱۵ مورد از تهدیدات دریاچه ارومیه و راهکارهای نجات آن احصاء شده است. با عنایت به اینکه در سال های گذشته ستاد دریاچه ارومیه فعال بوده و پروژه هایی را اجرا نموده اما این پروژه ها موثر واقع نشده است، امروز این جمع از نخبگان دانشگاه، مدیران ارشد اجرایی، با کوله باری از علم و تجربه و ارتباط با جهان مدرن آمده اند جهت همدردی و اعلام کمک و تعیین تکلیف وظایف اجرایی بین سازمان ها و ادارات ذیربط و پذیرش مسئولیت از طرف آنان.

بحث دوم، مدیریت احیای دریاچه ارومیه به استاندار محترم استان آذربایجان غربی محول شده است با عنایت به اینکه خشک شدن دریاچه می تواند تأثیرات عظیمی در نابودی زیربخش کشاورزی، مهاجرت روستایی و از بین رفتن شغل های مکمل کشاورزی در استان آذربایجان شرقی را رقم بزند و به استان های اردبیل، زنجان، قزوین و همسایگان خارج از کشور آسیب بیشتری وارد نماید، تقاضا دارد در مورد ورود استاندار محترم استان آذربایجان شرقی به موضوع از طریق وزارت کشور، ستاد بحران و از طریق جناب آقای دکتر مخبر تلاش لازم مبذول گردد.

بحث سوم، با عنایت به اینکه دریاچه ارومیه چندین سال است وضع مناسبی ندارد و در مورد اعتبارات آبیاری تحت فشار، کاشت گیاهان کم آب بر، آبخیزداری و آب خوان داری و احیای جنگل های ارسباران اعتباری اضافه از حق استانی به این استان در این مورد داده نشده است تقاضا دارد برای این منظور تصمیمات لازم گرفته شود؛ از وزارت جهاد کشاورزی مسئولان بخش های آبیاری تحت

دیرخانہ کمیسیون های مشورتی - تخصصی

فشار و جنگل و مرتع؛ از وزارت نیرو و سایر مسئولین دعوت به عمل آید تا این موارد مورد بررسی قرار گرفته و با صورت جلسات کتبی نسبت به اقدامات آتی تعیین تکلیف شود.

خواهشمند است تامین امنیت غذایی پایدار نه برای امروز بلکه برای فرداهای بیشتر مد نظر باشد چراکه بدون امنیت غذایی امکان سرمایه گذاری در سایر بخش ها مفید نخواهد بود؛ بطوریکه در جنگ جهانی دوم ۸۵ میلیون نفر کشته شدند که فقط ۳۵ میلیون نفر بطور مستقیم در جنگ بوده بلکه بقیه در اثر گرسنگی جان باختند در ایران نیز ۲/۵ میلیون نفر در اثر گرسنگی و در مقابل آن ۲۰۰.۰۰۰ نفر در جنگ بطور مستقیم کشته شدند.

در خاتمه ضمن اعلام مراتب تقدیر و تشکر خود از جناب عالی برای پیگیری زمینه های اجرایی مصوبات کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست تاکید می نماید که مقامات ارشد استان را پشتوانه بخش خصوصی می دانیم چراکه بخش خصوصی بدون دولت و دولت بدون بخش خصوصی موفق نخواهد بود.

دکتر حسین کوهستانی، نایب رئیس کمیسیون و استاد ترویج روستایی دانشکده کشاورزی تبریز:

به اندازه کافی مباحث تئوریک صورت گرفته الان وقت عمل و اجراست اما باید پرسید چرا مصوبات از جمله باروسازی ابرها انجام نشده است علیرغم اینکه شیوه مرسوم در دنیا است .

نکته بعدی این است که حوضه دریاچه ارومیه بسیار وسیع است و معضلات زیادی دارد و از آن طرف استانداری هم مسئولیت سنگینی است و حجم کارها به قدری زیاد است که گاهی استاندارها ترجیح می دهند شب را نیز در محل کار سپری کنند. در چنین وضعیتی واگذاری مسئولیت دریاچه ارومیه به یک استاندار آن هم طرف ذی نفع است کار درستی نبوده است ولذا مدیریت دریاچه به فردی نیاز دارد که شب و روز و تمام وقت در اختیار نجات دریاچه باشد.

در عین حال در روند تلاش های نجات دریاچه نباید به گونه ای عمل شود که مردم تصور کنند مسئولان همدیگر را قبول ندارند. لذا باید به گونه ای عمل شود که عملکرد مسئولان برای مردم الگو باشند و در عین حال تلاش شود در روند نجات دریاچه برای جلب مشارکت اکثریت مردم یاری گیری و برنامه ریزی شود و به گونه ای نباشد که در همه موارد فقط عده ای خاص چه برای اخذ تسهیلات و چه موارد دیگر حاضر شوند.

دکتر فاتحی فر، رئیس دانشگاه سهند:

زمانی که دفتر ستاد احیای دریاچه ارومیه در دانشگاه شریف بنا گذاشته شد و دکتر کلانتری گفت که ما تنها با ۱۰ دانشگاه برتر کار خواهیم کرد، قابل پیش بینی بود که کار دریاچه به اینجا کشیده شود.

نجات دریاچه ارومیه کارهای زیادی می طلبد و هر کس در هر حوزه ای که قرار دارد مسئول است و ما در دانشگاه صنعتی سهند به بازچرخانی آب در صنایع دست یافته ایم که در شهرک های صنعتی قابل بکارگیری است و از این جهت می توانیم در خدمت صنایع باشیم.

در عین حال ما در دانشگاه سهند ۲۰ واحد درسی در حوزه های مرتبط به مدیریت بهینه مصرف آب افزوده ایم.

یکی از طراحان لباسشویی گفته می تواند نیم لیتر آب مصرفی را در هر دستگاه کم کند که این هم خدمت بزرگی است .

در کل دانشگاه سهند آمادگی خود را برای همکاری در موارد زیر اعلام می کند:

عارضه یابی و آسیب شناسی بر ای افزایش بهره وری و استفاده بهینه از آب و حامل های انرژی در صنایع مستقر در منطقه اطراف دریاچه ارومیه و بازچرخانی آب در واحدهای مربوطه ؛

دیرخانہ کیسون های مشورتی - تخصصی

همکاری در طراحی فرایندهای صنایع غذایی؛
مدلسازی پخش و محدوده خطر ریزگردها؛

دکتر احمدی بایبوردی، رئیس مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی :

ایران با میانگین بارندگی سالانه کمتر از ۳۰۰ میلی متر در پهنه بندی خشک و نیمه خشک جهانی قرار دارد که این در حدود یک سوم متوسط بارندگی جهانی است. با توجه به نیاز جمعیت کشور به مواد غذایی از یک سو و سطح واردات آن ها از سوی دیگر، افزایش معنی دار تولید محصولات کشاورزی ضرورت دارد. این در حالی است که سرانه منابع آب تجدید شونده در ایران یک چهارم سرانه جهانی می باشد. علاوه بر این پدیده تغییرات اقلیمی حاصل از گرم شدن کره زمین، همانند بسیاری از مناطق دنیا در ایران نیز رو به گسترش است. لذا این موارد از چالش های اساسی تأمین مواد غذایی کشور می باشند.

نتیجه تغییرات اقلیمی در ایران، کم شدن میانگین بارندگی سالانه و محدودیت بیشتر منابع آب قابل استفاده در بخش های مختلف اقتصادی و زیست محیطی است. بنابراین می توان گفت که رقابت کنونی بر سر آب در بخش های آب آشامیدنی شهری و روستایی، کشاورزی، صنعت و محیط زیست افزایش خواهد یافت.

پس بایستی با بهبود و پیاده نمودن الگوی کشت سازگار با شرایط پیش آمده، ضمن تولید پایدار محصولات کشاورزی در مصرف آب نیز صرفه جویی نموده به بیان دیگر راندمان مصرف آب در بخش کشاورزی را بالا برد.

بنابراین طراحی و پیشنهاد الگوی کشت بهینه یکی از مهم ترین مباحث در برنامه ریزی کشاورزی محسوب می شود به طور کلی پارامترهای مؤثر بر الگوی کشت محصولات زراعی و باغی را می توان عوامل منابع طبیعی (تغییرات اقلیم، منابع آب و خاک)، زیست محیطی، اجتماعی، سیاستگذاری های دولت و عوامل اقتصادی دانست.

تعیین الگوی کشت بر پایه شرایط محیطی، بهره برداری بهینه از منابع و عوامل تولید متناسب با پتانسیل های منطقه ای و مزیت اقتصادی با رعایت اصول تولید محصولات کشاورزی و ملاحظات زیست محیطی در راستای سیاست های کلان کشور و تأمین امنیت غذایی کشور می باشد. اهداف و دستاوردهای تدوین برنامه الگوی کشت در راستای بهره برداری پایدار از منابع پایه و تأمین امنیت غذایی به شرح زیر می باشد:

- تعیین الگوی کشت مناسب با مناطق مورد برنامه ریزی برای بیشینه کردن درآمد ناخالص و بهره وری مصرف آب
- ایجاد بانک اطلاعاتی جامع رقومی و مکان دار الگوی کشت در این مناطق
- تعیین مناطقی با قابلیت اصلاح الگوی کشت
- تعیین مناطق مورد لزوم برای اصلاح سامانه کشت با فناوری نوین

دکتر بهروز ساری صراف، استاد دانشکده برنامه ریزی و علوم محیطی دانشگاه تبریز:

علاوه بر پیشنهاد های همکاران محترم که در صورت جلسه های چهارم و پنجم کمیسیون درج شده است، پیشنهاد مشخص اینجانب که حداقل دو بار در جلسات قبلی هم ذکر نموده ام، عملیاتی نمودن بندهایی از دو فصل هفتم و هشتم قانون توسعه پنج ساله هفتم توسعه است که تاکید بر استانی شدن تصمیمات الگوی بهینه کشت و کاهش کشت محصولات آب بر دارد.

توضیح مبسوط اینکه، هر دشت و هر پهنه سرزمینی ویژگی های اقلیمی و هیدرولوژیکی و خاکشناسی خاص خود را دارد که اول باید شناسنامه و نقشه های مورفولوژیکی آن همراه با ویژگی های شیمیایی آن تهیه و سپس کشت بهینه و الگوی کشت آن توسط کمیته ای زیر نظر مقامات مربوطه از جمله معاونت محترم امور عمرانی استانداری تهیه و نتایج آن باید توسط ادارات مربوطه اجرایی گردد. در این کمیته پیشنهادی، نمایندگان ادارات جهاد کشاورزی و سازمان آب هم حضور خواهند داشت.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

دکتر محمد امین حجازی، نائب رئیس کمیسیون و رئیس موسسه بیوتکنولوژی صنایع غذایی:

در حوضه دریاچه ارومیه آب کافی نه تنها برای کشاورزی بلکه برای شرب نیز وجود ندارد. لذا راه کارهای داخلی برای مدیریت مصرف بهینه خوب و لازم است اما در عین حال نباید از انتقال آب از خارج حوضه غافل شد. پارسال سد نهند خشک شد و امسال سد ستارخان و دو سد دیگر نیز زیر ۲۰ درصد آب دارد. الان در سطح کشور پروژه های انتقال آب از خلیج فارس و دریای عمان به استان های شرق کشور علیرغم مخاطرات زیست محیطی سنگینی که به همراه دارد در دست اجراست و لذا باید برای نجات دریاچه ارومیه در فکر یک چنین طرح هایی بود.

لذا دو نکته در روند احیای دریاچه ارومیه ضروری به نظر می رسد:

۱- تقویت و تثبیت نقش ملی ستاد احیای دریاچه ارومیه و جلوگیری از نهادینه شدن نگرش های محلی به موضوع؛ علیرغم انتقادهای که به ستاد احیای دریاچه ارومیه وارد است اما دو حسن داشت یکی اینکه مسئولیت ملی برایش تعریف شده بود و دوم اینکه در راس آن رئیس جمهور قرار داشت.

۲- فراهم آوری آب کافی برای حوضه آبریز دریاچه از طریق اجرای طرح های انتقال آب و شیوه های نوین بارورسازی ابرها به دلیل شرایط اضطراری دریاچه و کاهش شدید بارندگی ها در حوزه آبریز (با تاکید بر اینکه موضوع ارتقا بهره‌وری آب در حوزه یک موضوع الزامی و دائمی است که می بایست به صورت مستمر پی گیری شود).

دکتر حصاری فر، مدیر گروه صنایع غذایی دانشگاه تبریز:

در گام اول باید مشخص کنیم که نجات دریاچه ارومیه اولویت چندم ما است ! نکته دوم اینکه طبق گزارش فائو باید میزان تولید مواد غذایی تا ۲۰۵۰ به دو برابر میزان کنونی افزایش یابد اما باید با توجه به تخریب منابع آبی و خاکی باید دید چگونه می توان به این هدف دست یافت. لذا تا زمانی که ما نتوانیم به موقع در برابر استقرار خشکی در کشور گارد دفاعی بگیریم تهدیدهای جدی سراغ کشور خواهد آمد. یکپارچگی اراضی به منظور بهره گیری از فن آوری های نوین از دیگر الزامات اصلی در این زمینه است و برای مثال ترکیه هر سال چند میلیون هکتار را تجمیع و یکپارچه می کند.

ایجاد دفتری برای پیگیری احیای روند دریاچه و تامین امنیت غذایی هم از دیگر ضروریات است. در کنار اینها باید به فکر معیشت جایگزین هم برای کشاورزان بود و اگر از کشاورزان خواسته می شود که نکارند و یا کم بکارند باید سازوکاری برای جبران خلاء های زندگی کشاورز هم تهیه کرد.

مهندس شهرام شفیعی، معاون توسعه و مدیریت منابع سازمان مهندسی سازمان جهاد کشاورزی استان:

تا می توانیم باید دیدگاه های دولتی را کم و به جای آن فعالیت سازمان های مردم نهاد (سمن ها) را افزایش و گسترش دهیم. در گذشته عنوان شورای فرهنگی و اجتماعی برای نجات دریاچه انتخاب شده بود که درست بود و اکنون نیز باید فرهنگ سازی مصرف آب و جذب مشارکت مردمی در دستور کار و اولویت قرار گیرد. در عین حال باید برای معیشت جایگزین هم فکر اساسی کرد و برنامه داشت .

دکتر باقرزاده، مدیر شهر سیب:

دیرخانہ کیسون های مشورتی - تخصصی

من ۳۰ سال در کار اجرای بودم مواردی بود وقتی در قبال بستن چاه های غیرقانونی مقاومت نشان داده می شد به قیمت حذف فرد از مسئولیت تمام می شد . لذا تاکید من روی مدیریت صحیح و لزوم تدوین برنامه اشتغال روستاها با رویکرد مشارکتی است . البته در گذشته طرح های خوبی تهیه شده که کامل اجرا نشده است. برای مثال طبق برنامه ششم توسعه قرار بود ۵۰ هزار روستا (هر سال ۵ هزار روستا) مطالعه و ظرفیت سنجی شود که لازم است این روند در برنامه هفتم نیز ادامه پیدا کند.

در عین حال لازم است الگوی کشت اصلاح و به قانون تبدیل شود و در عین حال در جهت برقراری عدالت مابه التفاوت های ناشی از اجرای طرح از طرف دولت جبران شود. برای مثال وقتی یک کشاورز ملزم به کاشت گندم می شود در حالی که اگر برای کاشت یک گیاه دیگر اقدام می کرد سود بیشتری دریافت می کرد و لذا این خلای و تفاوت باید به گونه ایی جبران شود که اجرای الگوی کشت موجب ضرر برای عده ای نشود.

دکتر رضوی، مشاور فرماندار تبریز و مدیرعامل فولاد فجر آذربایجان:

در راستای استقرار اقتصاد مقاومتی به عنوان عضوی کوچک از جامعه کارآفرینان استان و کسی که در بطن تحولات اقتصادی استان قرار دارم مواردی را معروض می دارم:

- ۱- به منظور برون رفت از بحران آب، توسعه روز افزون پروژه های گلخانه هوشمند به سرعت در حال انجام است ؛
- ۲-روش های نوین تولید و استحصال آب از اتمسفر در شهر اولین ها و بهترین ها بومی سازی شده و فن آوری خنک کننده های خورشیدی به مرحله پایانی مطالعات و طراحی نزدیک شده و انشاالله در پروژه ای به معرض نمایش گذاشته خواهد شد ؛
- ۳-در مسیر جاده اورمیه (دریا) نیروگاه تولید برق (گازی) و تولید آب از اتمسفر هوا در سایت ۱۰۰ هکتاری شهرک صنعتی صنایع گسترش فولاد فجر آذربایجان به مراحل اجرایی نزدیک می شود؛
- ۴- به دلیل وجود نیروهای متخصص در کلیه عرصه های صنعت و تولید، صنایع تبدیلی کشاورزی در تبریز به سرعت در حال تجهیز و راه اندازی است . اقتصاد غیر نفتی در استان با شتاب در حال شکل گیری است و هماهنگ با توسعه چشمگیر صنعتی، مدیریت ارشد استان و نمایندگان آن باید با اطلاع از نقاط قوت آشکار و نهان منطقه خود را با این جهش تولید هماهنگ نمایند. این امر میسر نخواهد شد مگر با برگزاری جلسات هم اندیشی نظیر جلسه مورخ ۲۶ آذر در دفتر معاونت فنی و عمرانی استانداری آذربایجان شرقی.
- ۵- همانند تولید محصولات کشاورزی به روش کشت در گلخانه های صنعتی هوشمند حرکت بزرگ دیگری در حوزه دامپروری آغاز و دامپروری به صورت خارج نمودن دام از مرتع و پرورش آن در مجتمع های کشت و صنعت پیشرفته به صورت تولید علوفه در گلخانه تحویل آن در مجتمع دامپروری در مقیاس بسیار بزرگ در حال انجام است؛
- ۶- به دلیل استقرار استان های شمال غرب کشور در طول و عرض جغرافیایی منحصر به فرد در سطح جهان که در گذشته نیز توسط علما و دانشمندان مورد توجه قرار گرفته اند اکنون شاهدیم بزرگترین پروژه های بیمارستانی که زمینه ساز رونق توریسم پزشکی در تبریز هستند در حال انجامند . این موضوع می طلبد همایش فرصت های سرمایه گذاری تبریز به شکل کاربردی تری برگزار شوند.

مهندس عبد الرضا اسماعیلی، کارشناس حوزه منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی:

باتوجه باینکه سهند بخشی از حوزه آبریز دریاچه ارومیه را تشکیل میدهد و با در نظر گرفتن سیر تخریب و فشارچرای مفرط وزودرس در مراتع عمومی سهند و نیز نقش پوشش گیاهی در حفظ آب و خاک و جلوگیری از فرسایش آبی و بادی و کاهش سیر قهقراپی پوشش گیاهی، توجه ویژه به مدیریت چرا و اجرای طرح تعادل دام و مرتع در منطقه گردد؛

دیرخانہ کیسون های مشورتی - تخصصی

باعنایت به اینکه دام سبک از پوشش گیاهی و مراتع حوزه دریاچه ارومیه مخصوصا مراتع سهپند چرا می کند و بطور مستقیم و غیرمستقیم از آب حوزه استفاده می شود، صادرات دام سبک همانند صادرات سایر محصولات زراعی و باغی محسوب شده و ضرورت جلوگیری از آن پیشنهاد می شود؛

درارتباط باطرح ایجادکمربند سبز درحاشیه دریاچه ارومیه از گونه های گیاهی ودرختی بومی وسازگار وکم توقع استفاده شود؛ درصورت امکان دربرنامه پنجساله ونیز برنامه ریزی سال آینده ردیف خاص به دریاچه ارومیه درنظرگرفته شود.

مهندس گوزلی، مدیر شیلات و امور آبزیان سازمان جهادکشاورزی استان آذربایجان شرقی:

با عنایت به اینکه همگان اذعان دارند که تامین پروتئین مورد نیاز بشر از طریق آبزیان بخصوص ماهی ها در مقایسه با سایر منابع پروتئینی دامی کم آب بر ترین بخش می باشد فلذا علیرغم محدودیت در منابع آبی استان می توان از منابع موجود و همچنین استفاده از آب های نامتعارف مانند آب شور یا پساب برخی کارخانجات غیر شیمیایی و یا استفاده از آب تصفیه شده فاضلاب شهری در صنعت آبزی پروری بهره جست، مصادیق این امر مزرعه پرورش آرتیمیای بندر رحمانلوی شهر عجب شیربا استفاده از پساب تصفیه فاضلاب شهر عجب شیر در بستر دریاچه ارومیه به وسعت ۵۵ هکتار در حال انجام است که هم اکنون در حال آبگیری می باشد؛ استفاده از استخرهای ذخیره آب کشاورزی در شهرستان شبستر برای پرورش ماهیان گرمابی و سردابی یکی دیگر از طرح هایی است که می توان از امکانات موجود برای توانمند نمودن کشاورزان و بالابردن بهره وری و در آمد مزرعه داران ، ایجاد ارزش افزوده بالا و از همه مهم تر افزایش سرانه مصرف ماهی در بین افراد جامعه هدف برای تامین سلامتی استفاده کرد. پرورش ریزجلبک ها با کمترین میزان آب موردنیاز و جلوگیری از خروج ارز از دیگر پیشنهاد ها است. توسعه پرورش ماهیان زینتی در شهرهای اطراف دریاچه ارومیه با حداقل ترین میزان آب و بیشترین میزان درآمد با توجه به پتانسیل صادراتی آن به سایر کشورها و ارزآوری خوب از دیگر طرح های قابل اجراست.

مهندس حسن آخوندی، مدیرمرکز خدمات کشاورزی غیر دولتی:

پیشنهاد خود را در حمایت از دریاچه ارومیه با عنوان لزوم اجرای طرح هادی کشاورزی صنعتی در روستاهای حاشیه دریاچه ارومیه در استان آذربایجان شرقی اعلام می کنم که روستاهای علاقه مند و داوطلب در حاشیه دریاچه قابل اجراست. با توجه به خشک شدن دریاچه ارومیه زندگی روستائیان در این مناطق با مشکلات عدیده مواجه شده و موجب کاهش درآمد، افزایش بیکاری، افزایش مهاجرت، افزایش بیماری در روستاها شده و اگر چنانچه بصورت عملی چاره اندیشی نشود اتفاقات ناگواری دیگری در روستاها و حتی در شهرها خواهد افتاد. لذا یکی از راه کارهای موجود، تغییر سیستمی روستا از سنتی به صنعتی - کشاورزی است که اجرای طرح هادی کشاورزی - صنعتی در روستاهای حاشیه دریاچه از چنین قابلیتی برخوردار است. کشاورزان در این طرح با کاشت محصولات کم آب بر، فعالیت های خود را ادامه داده و در طول برنامه هفتم به سوی کشاورزی صنعتی و صنعت کشاورز محور سوق داده خواهد شد. حمایت از مدرنیزه کردن بخش روستائی و ارائه خدمات حمایتی ، تامین اعتبار و بازار یابی محصولات و تشویق روستائیان به مشارکت در طرح و راه اندازی صنایع روستائی درمقیاس کوچک ، توانمند سازی روستائیان از طریق مهارت افزایی ، استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات روستائیان ، تقویت بازار های محلی و هفتگی از جمله اهداف طرح است.

یکی از فعالیت های متناسب با شرایط آب و هوائی روستاها، کشت نخود بالخصوص نخود سفید دانه درشت با بهره گیری از دانش فنی مرکز تحقیقات دیم کشور است. این محصول و محصولات مشابه در منطقه از بازار خوبی برخوردار بوده و نقطه قوت طرح است.

دیرخانه کیسون های مشورتی - تخصصی

اعتبارمورد نیاز برای اجرای طرح بیشتر به شکل ایجاد خط اعتباری به مبلغ دویست میلیارد تومان با نرخ ۱۵ درصد به عاملیت بانک کشاورزی و نظارت سازمان تعاون روستائی با استفاده از انبار موجود در شهر ایلخچی به مدت یکسال برای خرید تولیدات بالای ۵۰۰ کیلو روستائیان واعطای تسهیلات با همان شرایط به صنایع بسته بندی مامیران گل ممقان به مبلغ ده میلیارد تومان برای خرید تولیدات زیر ۵۰۰ کیلو روستائیان است.

دکتر محمدخالدی، پژوهشگر آبیاری و زهکشی و عضو مجمع بنیاد نخبگان :

با توجه به تصمیم های اتخاذ شده و همچنین نظرات ارزشمند مشارکت کنندگان، به نظر می رسد وجود نهاد و یا سازمانی که تقسیم وظایف و پیگیری های لازم را به منظور عملی نمودن و بررسی پیشرفت وظایف محوله انجام دهد ضروری به نظر می رسد. چرا که بدون وجود این تشکیلات عملکرد هر سازمان و وزارت خانه به صورت جزیره ای بوده و نتایج مورد انتظار عاید نخواهد شد. همچنین لازم به ذکر است که در وضعیت بحران قرار داریم و دریاچه ارومیه به عنوان نمود وضعیت بحرانی کل حوضه به وضعیت خشک شدگی می رسد. بنابر این لزوم احیای کل حوضه بسیار مهم بوده. چرا که پیشامد های بعدی همچون افزایش ریزگردهای نمکی و همچنین فرونشست زمین در پی از بین رفتن وضعیت اکولوژیکی حوضه قابل پیش بینی است. هر روز به تعویق انداختن احیای دریاچه ارومیه و مهم تر از آن حوضه دریاچه ارومیه منجر به وقوع شرایط دشوارتر خواهد شد و باید از همین امروز اقدام کرد.

درعین حال باید توجه داشت وجود گسل تبریز و نفوذ آب شیرین قنات به آن مستلزم تحقیق و بررسی همه جانبه در این زمینه می باشد. چرا که در شرایط کنونی از دست دادن آب با کیفیت قنات بخصوص در منطقه ای همچون تبریز بسیار حائز اهمیت می باشد. از طرفی نفوذ آب به این گسل به لحاظ زمین شناسی جوانب بسیاری را در بر خواهد داشت. یکی از این جوانب امکان فعالیت گسل تبریز بوده و از طرف دیگر در صورتی که این چرخه تبدیل به یک روند پایدار شده باشد، نفوذ آب به این گسل، تقلیل و تاخیر در فعالیت این گسل را نیز به همراه خواهد داشت. لذا با توجه به مبهم بودن جوانب این امر، مطالعه و بررسی در راستای بهره برداری و یا سایر عوامل مرتبط ضروری به نظر می رسد.

در رابطه با بحث وجود سفره ژرف آب داغ در عمق حدود ۹۰۰ متری زیر پیکره دریاچه ارومیه، هرگونه اعمال بهره برداری، تغییر در ساختار و یا تخلیه این سفره در صورتی که مطالعات کافی صورت نگرفته باشد می تواند خسارات جبران ناپذیری را بر منطقه وارد سازد. در عین حال در شرایطی که بررسی همه جانبه و جامع نسبت به این سفره صورت پذیرد با توجه به اتصال این سفره به منابع برون مرزی و شارژ این سفره از این طریق می تواند یک پتانسیل مناسب جهت ایجاد تعادل در وضعیت دریاچه ارومیه و منبع برون مرزی به وجود آورد که در عین سهولت نسبت به سایر طرح های انتقال آب، وابستگی و سایر عوامل که مشکلات اصلی طرح های انتقال آب می باشد را نخواهد داشت.

در رابطه با مبحث ایجاد باران و تولید و انتقال ابر، منطقه ما به طور کلی اقلیم خشک و سرد را داشته و هرگونه تغییر در وضعیت بارندگی در صورتی که پایدار نباشد، به طوری که موقتا اعمال گردد و مستمر نباشد ممکن است مشکلاتی از جمله، ایجاد توقع در جامعه، از بین رفتن فرهنگ صرفه جویی در مصرف آب، وابستگی های تکنولوژیکی و سیاسی، افزایش سطح زیر کشت به صورت موقت و غیر برنامه ریزی شده، روی آوردن به کشاورزی به صورت غیر پایدار، توهم احیا و بسیاری از عوامل را در پی خواهد داشت. چرا که سابقه ترسالی (مخالف با خشکسالی) چنین واکنش هایی را در جوامع دارد. لذا در صورتی که تکنولوژی مورد نظر به صورت مطمئن در دسترس کشور نباشد، احتمال ایجاد هرگونه نتایج سوء دور از انتظار نخواهد بود. لذا پیشنهاد می شود قبل از هرگونه تصمیم

دیرخانہ کیسون های مشورتی - تخصصی

بررسی و مطالعه همه جانبه اثرات این امر، بخصوص به لحاظ اجتماعی، سیاسی و فرهنگی در اولویت قرار گیرد و در صورت امکان، تکنولوژی مورد نظر بومی سازی و از دستاورد های ملی در این راستا استفاده گردد.

به منظور تولید و انتقال ابر (در صورت امکان) منبع مورد نظر می تواند دریاچه وان باشد که در زیر به دلایل آن اشاره می شود:

- ۱- افزایش سطح دریاچه وان و لزوم تخلیه قسمتی از آب این دریاچه
- ۲- تمایل کشور ترکیه به کاهش سطح آب این دریاچه
- ۳- ایجاد جایگزین برای طرح انتقال آب به صورت کانال و لوله که می تواند توسط مجرای هواشناسی صورت گیرد
- ۴- کاهش هزینه های انتقال آب
- ۵- ایجاد یکنواختی و استفاده مناسب از آب منتقله
- ۶- افزایش کیفیت آب به دلیل ماهیت تبخیر و بارندگی (آب مقطر) و گریز از شوری
- ۷- توانایی احیای کل حوضه دریاچه ارومیه
- ۸- و بسیاری از عوامل بهبود اقلیمی

در رابطه با دیدگاه از دست دادن آب شیرین و شور نمودن آن با انتقال به پیکره دریاچه، میتوان اذعان داشت که بهتر است قبل از توجه به ارزش آب شیرین به لحاظ کشاورزی و یا صنعت، به ارزش زیست محیطی آن توجه نمود. چرا که در گذشته تمامی آب های شیرین منطقه به دریاچه شور ارومیه منتهی می شدند و حق آبه طبیعی دریاچه ارومیه برقرار بود. به مرور زمان و با تاسیس سد ها و بهره برداری بی رویه از مسیر های منتهی به دریاچه از حق آبه دریاچه کاسته شد و وضعیت کنونی دریاچه به این شکل درآمد. لذا بدیهی است که انتقال آب شیرین به پیکره دریاچه ارومیه در صورتی که قابلیت مصرف به میزان معقول داشته باشد در ظاهر کاری عقلانی به نظر نمی آید. به منظور بهبود شرایط منطقه در بخش کشاورزی و بهره برداری از آب های شیرین منطقه بخصوص زاب و کانی سیب، پیشنهاد می شود که بخشی از رها سازی و انتقال آب در فصول غیر زراعی صورت پذیرد تا بخشی از حق آبه مورد نیاز دریاچه تامین گردد. برای باقی فصول سال بایستی نظریه احیای حوضه دریاچه ارومیه پیش گرفته شود که ضمن کاهش در برداشت آب، حفظ شرایط کشاورزی موجود در اولویت قرار گیرد که آب موجود، در منابع آب زیرزمینی ذخیره گردد.

مهندس میرمحسن موسوی، مدیرعامل شهرک های کشاورزی آذربایجان شرقی:

حداقل ۸۰ درصد آب قابل برنامه ریزی در بخش کشاورزی مصرف می شود. بنابراین باید حداکثر انرژی و هزینه برای ذخیره آب به این بخش گذاشته شود. اقلیم در حال تغییر است. اقلیم به شدت ناپایدار است. با این وضعیت اقلیم (افزایش دما، ناتراز بودن شدت، مدت، الگوی بارش و...) دیگر کشاورزی به روش مرسوم نیازهای غذایی بشر را تامین نخواهد نمود. بنابراین تغییر شیوه کشاورزی از مرسوم به حفاظتی و تولید در محیط های کنترل شده برای ذخیره آب و استفاده بهینه از آب سبز ضروری به نظر می رسد به عنوان راهکار میان مدت، تمرکز بر روی تغییر شیوه کشاورزی مرسوم به حفاظتی که دارای سه رکن: حداقل جابجایی خاک، حفظ بقایای گیاهی و رعایت تناوب می باشد با تامین ادوات کشاورزی حفاظتی متناسب با مساحت اراضی کشاورزی ناگزیر به نظر می رسد. باید به عنوان اولین گام، کشنده ها و دنباله بندها متناسب با اراضی کوچک مقیاس کشاورزان تامین و با شرایط سهل در اختیار کشاورزان قرار داده شود.

دومین اقدام میان مدت می تواند تمرکز روی تولید در محیط های کنترل شده باشد. تولید در گلخانه ارزش افزوده نهادها را ۶ الی ۱۰ برابر افزایش و مصرف آب را به همان میزان کاهش می دهد. از طرفی به علت قابل کنترل بودن پایداری، سلامت و کفایت نیاز غذایی جامعه را تضمین می نماید. باید در این زمینه برنامه ریزی لازم با اولویت سرمایه گذاری بخش خصوصی صورت پذیرد.

دیرخانہ کمیسیون های مشورتی - تخصصی

تمرکز بر لایروبی رودخانه ها و پایش جریانات سطحی آن در فصول غیرزراعی تا رسیدن به دریاچه می تواند به عنوان یک راهکار کوتاه مدت خشک شدن دریاچه ارومیه را اندکی به تاخیر بیاندازد.

با توجه به وضعیت کشاورزی حوضه آبریز دریاچه ارومیه در محدوده استان آذربایجان شرقی باید تامین سهم آب دریاچه از استان های همجوار مطالبه گردد. استان آذربایجان شرقی در خوشبینانه ترین حالت فقط می تواند ۱۵ درصد از نیاز دریاچه ارومیه برای رسیدن به تراژ هیدرولوژیک را تامین نماید و این هم متأسفانه علیرغم تاثیر گذاری رقم زیادی نیست.

دکتر احمد کاظم زاده؛ مدیرهیدروپلیتیک (IAWAS) و مشاور کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز:

عوارض ناشی از خشکی دریاچه ارومیه در کنار تخریب دامنه های سهند و سبلان و جنگل های ارسباران مثلث ابرچالش زیست محیطی استان را بوجود آورده اند که حل جامع و کامل آن ها نیاز به یک ابرطرح دارد که از توان تک تک نهادها و سازمان ها خارج است اما با مدیریت یکپارچه می توان بین نهادهای متولی هم افزایی ایجاد کرد و به یک ابرطرح زیست محیطی جامع دست یافت.

برخلاف تصور رایج، مشکل کم آبی تنها خاص ایران نیست بلکه بیش از ۵۰ درصد از جمعیت جهان با درجاتی از کم آبی مواجه است اما علت اینکه مشکل کم آبی در ایران علیرغم تلاش های صورت گذشته حل نشده باقی مانده این است که از ظرفیت های مدیریت یکپارچه و به هم پیوسته منابع آب (که لازمه آن پیوند بین رشته ای به منظور دستیابی به دانش جامع و کامل، ایجاد وحدت ساختاری بین نهادهای متولی در هر دو بخش عرضه و تقاضای آب، تقویت مدیریت مشارکتی با حضور همه آب بران و غیره است) بهره برداری لازم صورت نگرفته است.

برای اینکه بتوان تلاش های مربوط به روند نجات دریاچه ارومیه و حل دیگر ابرچالش های محیط زیست استان از جمله: مقابله با تخریب دامنه های سهند و سبلان (با اجرای طرح تعادل دام و مرتع) و یا مقابله با تخریب جنگل های ارسباران (با جلوگیری از شکار بی رویه و قطع درختان و قاچاق چوب) را به صورت یکپارچه مدیریت کرد لازم است که نهادی تحت عنوان مدیریت یکپارچه آب، کشاورزی، منابع طبیعی و محیط زیست دراستاننداری ایجاد شود تا بتواند به تلاش های جاری در بخش های مختلف جهت دهد و بین آن ها وحدت رویه و هم افزایی ایجاد کند. در این صورت است که می توان به حل ابرچالش های زیست محیطی در استان و حتی کشور فایق آمد.

با توجه به اینکه برای اولین بار فصل هشتم از برنامه هفتم توسعه به مدیریت یکپارچه منابع آب اختصاص یافته است لذا می توان از ظرفیت های قانونی و حقوقی موجود در این زمینه چه برای ایجاد نهاد جدید و چه تامین بودجه و اعتبار بهره گرفت.

نکته مهم دیگر این است که رویکرد دولت و جهاد کشاورزی به سمت حمایت از کشاورزان بزرگ است که این مستلزم یکپارچگی و تجمیع اراضی به منظور مکانیزه کردن بخش کشاورزی و استفاده از فن اوری های نوین است اما با توجه به اینکه تجمیع فیزیکی اراضی زمان بر است و بیش از ۸۵ درصد بخش کشاورزی ایران را اراضی خرده مالکی تشکیل می دهد لذا قاعدتا نباید حمایت از کشاورزی بزرگ پا به بهای فراموشی کشاورزان خرده پا ها تمام شود.

البته نیاز نیست تجمیع اراضی حتما فیزیکی باشد و می توان اراضی منقطع و پراکنده را هم در قالب یک شرکت تعاونی تجمیع کرد و تسهیلات را در اختیار تعاونی قرار داد تا بین اعضاء توزیع کند و از این طریق می توان کشاورزان را به عضویت در تعاونی ها تشویق کرد و به احیای تعاونی های کشاورزی هم کمک کرد. بخصوص آن که فراموشی کشاورزان خرده پا می تواند عوارض و مسایل اجتماعی هم در پی داشته باشد.

دکتر محمد زادشکویان، رئیس دانشگاه مراغه:

دیرخانه کیسون های مشورتی - تخصصی

مقابله با چالش کم آبی در استان مستلزم اقدامات زیادی است که در بخش های مختلف باید انجام گیرد و دانشگاه مراغه ضمن توجه به این موضوع برخی از آن ها در در راستای مسئولیت خود در دستور کار قرار داده است.

در موضوع احیا و حفاظت دریاچه ارومیه:

- اجرایی نمودن در موضوع پایدارسازی کانون های گرد و غبار در حوزه دریاچه ارومیه؛
- ارزیابی و اجرایی نمودن پتانسیل کشت گیاهان دارویی از منظر اقلیمی در حوزه دریاچه ارومیه؛
- اطلاع الگوی کشت در حوزه آبریز و شناسایی گونه های آبی سازگار با بازدهی و عملکرد بالا؛
- شناسایی محصولات گیاهی و باغی سازگار با اقلیم نیمه خشک ایران؛
- طراحی و ساخت گلخانه های طبقاتی؛
- تدوین سند ملی سازگاری به کم آبی محصولات کشاورزی؛
- طراحی و ساخت دستگاه های کشت هیدروپونیک علوفه در محیط های سر بسته؛
- اجرایی سازی روش های نوین و هوشمند سازی کشاورزی؛
- اهمیت دادن به اتحادیه های کشاورزی، فرهنگ سازی در راستای کاهش مصرف آب کشاورزی در خصوص لزوم بازچرخانی آب :
- لزوم استفاده مجدد از آب مصرفی خانگی؛
- بازچرخانی فلاش تانک های سرویس های بهداشتی با هدف استفاده از آن در بخش آبیاری فضای سبز؛
- ارزیابی روش های استحصال آب باران و برف؛
- کنترل محل تخلیه پساب های صنعتی و پایش آلودگی آب های سطحی و زیر زمینی حوضچه آبریز؛
- اجرای طرح تصفیه فاضلاب روستایی در مباحث مرتبط با امنیت غذایی
- انتقال دانش فنی از طرف دانشگاه مراغه به کشاورزان با هدف ضایعات محصولات کشاورزی
- تولید انواع جلبک های مغذی
- طرح غنی سازی محصولات استراتژیک مانند گندم و جو نخود، با ید، سلنیم، روی و غیره.

دکتر اکبر تقی زاده، استاد گروه علوم دامی دانشگاه تبریز و معاون اداری دانشگاه مراغه:

پیشنهاد من تغییر الگوی کشت از کشت آبی یونجه به کشت دیم گندم است که با توجه به دسترسی به فناوری تولید خوراک کامل تخمیری دام از گندم تولیدی برای رفع نیازهای غذایی کشور و از کاه آن برای تولید خوراک کامل تخمیری دام بهره گیری شود و با این روش به جای استفاده از ۱۰۰۰ لیتر آب برای تولید یک کیلو یونجه ۱ سه هزارم لیتر آب برای تولید خوراک یک کیلو گرم خوراک کامل تخمیری دام استفاده شود تا از طرفی قدمی برای خودکفائی گندم و تامین نهاده های دامی و از طرف دیگر قدمی مهم برای ذخیره آب برای احیای دریاچه ارومیه برداشته شود.

مهندس اصغر خلیل پور نهر، مشاور فرماندار تبریز:

در موضوع دریاچه ارومیه آنچه باید گفته بشود و باید مورد دقت و توجه بیشتری قرار بگیرد متأسفانه زیاده انجام نشده است. قدرت برتر و موثر مردم است؛ قدرت پیگیری و مطالبه گری هم از سوی فعالان اجتماعی و فرهنگی استان و هم از سوی سازمان های مردم نهاد باید مورد توجه جدی قرار گیرد؛ چراکه از قدیم گفته اند: "اثل گوجی سئل گوجی". بواقع ما اگر بتوانیم قدرت و اراده مردمی را به

دیرخانه کیسون های مشورتی - تخصصی

میدان بیاوریم، قطعاً می توانیم با حمایت و پشتیبانی آن ها، امورات مهم استان را بویژه در حوزه آب و دریاچه اورمیه و کشاورزی پیش ببریم.

متأسفانه در همه سال های گذشته از قدرت اثربخشی بالای مردم و سازمان های مردم نهاد غفلت شده است. اصل این ها هستند. قدرت در نزد اینهاست. تجربه نشان داده است، هر موقع مردم وارد میدان خدمت شده اند، پیروز میدان هستند. البته به شرط رهبری درست و قانونی. اگر از همان قدیم، قدرت مردم را در کنار ستاد ملی احیای دریاچه اورمیه و سازمان های مسئول احیای دریاچه اورمیه قرار می دادیم، قطعاً به این شکل و در این اندازه گرفتار در مصیبت و فاجعه انسانی و زیست محیطی نبودیم. در تمام تجارب جهانی، مردم و سازمان های مردم نهاد موثر بر اداره بهتر امور و مدیریت بهتر شرایط ویژه انسانی و زیست محیطی بوده اند. باید برگردیم به مردم و قدرتهای برتر در نزد آن ها. مطالبه گری از سوی مردم در حوزه های مختلف سیاسی و اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی منجمله در حوزه دریاچه اورمیه و آب و کشاورزی قطعاً می تواند افکار عمومی و کلان کشور را بیش از پیش متوجه بر آذربایجان بکند. این نیاز مهم امروز منطقه آذربایجان هست.

مهندس کمال عشقی، معاون عمرانی فرماندار تبریز:

با توجه به اینکه طرح جهش تولید توسط جهاد کشاورزی با تفاهم نامه ستاد فرمان حضرت امام در اراضی دیم کشاورزی اجرا می شود و اینکه ما در استان حدود ۸۰۰ هزار هکتار کشت دیم داریم (سه برابر کشت آبی) و حدوداً در نصف این مقدار این طرح اجرا شده که هم راستا با یکپارچه سازی الگوی کشت می باشد بنظر می رسد با تقویت و هم افزایی جهت افزایش سرعت اجرای این طرح می توان کمک شایانی در بحث اصلاح الگوی کشت و کاهش میزان مصرف آب و استفاده بهینه از کشتزارهای دیمی داشت.

مسئله دیگر که ریشه در تاریخ ۶۰ ساله گذشته دارد، مسئله خرد شدن اراضی کشاورزی در کشور به علت اصلاحات اراضی سال ۴۱ می باشد که مسبب اصلی تغییر کاربری و حفر چاه های غیرمجاز و برداشت های بی حساب و کتاب از منابع آبی زیرزمینی است که خود این موضوع باعث بصره نبودن کشاورزی در روستاها و زمین های با مساحت کوچک کشاورزی است که باید راهکارهای اجرایی و عملیاتی در سطح کلان کشور و استان اتخاذ گردد که بعنوان مثال اجرای گلخانه های هوشمند و هیدروپونیک و ... پیشنهاد می شود که با حمایت های دولت می توان گام های موثری برداشت.

دکتر جبار علی ذاکری، معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری آذربایجان شرقی:

قبلاً گفته می شد علت اینکه پساب ها به دریاچه نمی رسد این است که کشاورزان در طول مسیر به طور غیرمجاز از پساب ها برداشت می کنند.

دردنیا چیزی که مرسوم است این است که آب شور دریا شیرین سازی و به مصرف می شود و اینکه ما آب شیرین را به دریاچه شور می ریزیم از این دید با علامت سوال مواجه است.

لذا برای تامین نیاز دریاچه ارومیه انتقال آب از حوضه های دیگر و یا باروسازی ابرها از طرح های روی میز است.

باروسازی و انتقال ابرها با استفاده از شیوه الکترومغناطیسی که مناطق کم فشار و پرفشار را ایجاد می کند، امکان پذیر است و این فن آوری اکنون در اختیار روسیه است و تلاش ها برای انعقاد تفاهم نامه با روسیه در جریان است.

فن آوری روسیه بسیار دقیق است و زمان و مکان بارش را به طور دقیق پیش بینی می کند و بارش دومتری برف در کوهرنگ را دقیق پیش بینی کرده بودند و به همین دلیل امدادسانی از قبل صورت گرفته بود.

البته در ایران نیز از شیوه الکترومغناطیسی برای تولید و انتقال ابرها استفاده می شود.

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

قبلا در عربستان باران نمی بارید اما چند سالی است که این کشور با وفور باران مواجه شده و علت آن این است که عربستان با روسیه توافقنامه همکاری دارد و از این طریق ابرهای که در گینه تولید می شود به سمت عربستان هدایت می شود. عربستان پروژه سبز و طرح نئوم خود را نیز با اتکاء به این پروژه پیس می برد. با توجه به این فن آوری ها ابرزدی هم در دنیا رایج است و در زمان شوروی سابق ابرها قبل از ورود به ایران تخلیه می شدند و اکنون نیز ابرهای که از ترکیه به سمت ایران می آیند در این کشور تخلیه می شوند. مشکلی که برای انتقال ابرها به ایران وجود دارد کوه های کردستان عراق است و این کوهها باعث می شود بارش در این مناطق صورت گیرد. در استان تلاش بر توسعه بخش کشاورزی به استثنای حوضه دریاچه ارومیه است و در این راستا طی سال گذشته ۵ هزار هکتار پایاب سدها توسعه یافت و امسال نیز برای توسعه ۸ هزارهکتار برنامه ریزی شده است. درعین حال ۹ هزار چاه در استان بسته شد هرچند که تعداد چاه های غیرمجاز در آذربایجان غربی به ۷۸ هزارحلقه می رسد ضمن آنکه با پس روی دریاچه همان مناطق هم به باغ تبدیل می شود. به لحاظ مدیریتی هم با توجه به اینکه سیاست گذاری در جای دیگر صورت می گیرد لذا مدیریت واحد و یکپارچه می تواند برای هماهنگی امور بین نهادهای ذی مدخل صورت گیرد. همچنین قرار شده مدیریت نجات دریاچه بین استان آذربایجان غربی و شرقی دوره ای و چرخشی باشد باشد و دوسال یکبار تغییر یابد. از دیگر سو در صورت موافقت جناب مخبر معاون رئیس جمهورقرار است طرحی تحت عنوان ستاد رود ارس شکل بگیرد و مباحثی مانند دیپلماسی آب و یا آلودگی ارس توسط ارمنستان در چارچوب آن پیگیری شود بخصوص آن که این نگرانی وجود دارد که اگر روزی پروژه انتقال آب ارس به تبریزبه نتیجه برسد امکان دارد آبی در پایان پروژه وجود نداشته باشد.

پیشنهادهای جلسه :

ردیف	متن پیشنهادها
۱	مدیریت یکپارچه استانداری محترم و تقسیم کار مشخص بین نهادهای متولی : کمیسیون کشاورزی ، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز با بهره گیری از نخبگان دانشگاه های تبریز، سهند و مراغه مباحث نظری مربوط به نجات دریاچه ارومیه را به پایان رسانده و انتظار دارد با مدیریت یکپارچه استانداری محترم تقسیم کار مشخص بین نهادهای متولی صورت پذیرد تا هرکس سهم و وظیفه خود را ادا کند و اتاق بازرگانی نیز آمادگی خود را برای پذیرش سهم و مسئولیت های خود اعلام می دارد.
۲	اختصاص ردیف بودجه های اختصاصی جهت توسعه آبیاری قطره ای، کاشت گیاهان کم آب بر ، آبخیزداری و آب خوان داری و احیای جنگل های ارسباران و مراتع دامنه های سهند : علیرغم ابر چالش های زیست محیطی ناشی از خشکی دریاچه ارومیه، تخریب جنگل های ارسباران و مراتع و دامنه های سهند هیچ اعتباری افزون بر بودجه های استانی در خصوص توسعه آبیاری قطره ای، کاشت گیاهان کم آب بر ، آبخیزداری و آب خوان داری و احیای جنگل های ارسباران به بودجه استانی اضافه نشده است و با توجه وضعیت اضطراری نیاز به

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

	اختصاص ردیف های بودجه های اختصاصی در این موارد بخصوص برای دریاچه ارومیه در برنامه های توسعه و بودجه های سالانه کشور است.
۳	<u>لزوم حفظ و تقویت اولویت و جایگاه امنیت غذایی در برنامه ریزی های استان :</u> با توجه به ابرچالش های زیست محیطی نیاز است اولویت و جایگاه امنیت غذایی در برنامه ریزی های استان حفظ و همچنان تقویت شود.
۴	<u>مدیریت نجات دریاچه از قالب محلی خارج و در سطح ملی دنبال شود.</u> مشغله های بسیار بالای استاندار از یک سو و الزامات ناشی از مدیریت یکپارچه به عنوان شاه کلید حل بحران های آبی و ابرچالش های زیست محیطی از دیگر سو ایجاب می کند که مدیریت نجات دریاچه از قالب محلی خارج و در سطح ملی دنبال شود.
۵	<u>یافتن و اجرایی کردن الگوی کشت سازگار با شرایط نوین در منطقه :</u> با توجه به تغییرات اقلیمی یافتن الگوی کشت سازگار با شرایط نوین در هر منطقه از اولویت های اساسی است. با توجه به اینکه، هر دشت و هر پهنه سرزمینی ویژگی های اقلیمی و هیدرولوژیکی و خاک شناسی خاص خود را دارد که اول باید شناسنامه و نقشه های مورفولوژیکی آن همراه با ویژگی های شیمیایی آن تهیه و سپس کشت بهینه و الگوی کشت آن توسط کمیته ای زیر نظر مقامات مربوطه از جمله معاونت محترم امور عمرانی استانداری تهیه و نتایج آن باید توسط ادارات مربوطه اجرایی گردد. طبعاً در این کمیته پیشنهادی، نمایندگان ادارات جهاد کشاورزی و سازمان آب هم حضور خواهند داشت.
۶	<u>اجرای الگوی کشت توام با جبران زیان و مابه التفاوت های ناشی از تغییر کشت برای کشاورز :</u> لازم است الگوی کشت اصلاح و به قانون تبدیل شود و در عین حال در جهت برقراری عدالت، مابه التفاوت های ناشی از اجرای طرح از طرف دولت جبران شود. برای مثال وقتی یک کشاورز ملزم به کاشت گندم می شود در حالی که اگر برای کاشت یک گیاه دیگر اقدام می کرد سود بیشتری دریافت می کرد و لذا این خلاء و تفاوت باید به گونه ای جبران شود که اجرای الگوی کشت موجب ضرر برای عده ای نشود.
۷	<u>توجه به طرح های انتقال آب از خارج از حوضه همچون انتقال ابرها از خارج از حوضه :</u> در کنار مدیریت مصرف بهینه آب، از طرح های انتقال آب از خارج از حوضه غفلت نشود و از شیوه های نوین همچون انتقال ابرها از خارج از حوضه در دستور کار باشد تا در قالب مدیریت یکپارچه مدیریت عرضه و تقاضا به طور همزمان پیش رود و تمرکز بر یکی موجب غفلت از دیگری نشود.
۸	<u>تجمیع اراضی خرد نه به صورت فیزیکی بلکه در قالب سهامی های تعاونی در راستای حمایت از کشاورزان خرد پا :</u>

دیرخانه کمیسیون های مشورتی - تخصصی

تجمیع اراضی به منظورافزایش بهره وری و استفاده از فن آوری های نوین از الزامات اساسی برای مقابله با تغییرات اقلیمی است و در برخی کشورها همچون ترکیه با جدیت دنبال می شود. با این حال از آن جا که در ایران ۸۵ درصد کشاورزی به صورت خرده مالکی است لذا دستیابی به هدف تجمیع اراضی نباید به بهای فراموشی کشاورزان خرده پا تمام شود و لذا می توان تجمیع اراضی را الزاماً نه به صورت فیزیکی بلکه در قالب تعاونی ها به صورت سهامی نیز تجمیع کرد و خدمات و تسهیلات کشاورزی را در اختیار تعاونی قرار دارد تا بین سهامداران توزیع کند.	
<u>لزوم توجه به مدیریت مشارکتی و استفاده از حداکثر توان مردم و سازمان های مردم نهاد جهت نجات دریاچه ارومیه :</u> در دور جدید تلاش های مربوط به نجات دریاچه ارومیه، باید تدابیری اندیشید که از حداکثر توان مردم و سازمان های مردم نهاد استفاده کرد در این صورت هم سرمایه اجتماعی افزایش می یابد و هم زمینه برای مدیریت مشارکتی به عنوان یکی دیگر از الزامات مدیریت یکپارچه محقق می شود کما اینکه از قدیم نیز گفته اند: "ایل گوجی سیل گوجی"؛	۹
<u>لزوم انعکاس موفقیت طرح های کشاورزی بزرگ و نوینی که در سال های اخیر در استان اجرا شده است جهت تشویق به مشارکت مردمی :</u> در سال های اخیر طرح های بزرگ کشاورزی در استان اجراء شده و در حال حاضر هم طرح های بزرگ دیگری با استفاده از شیوه های نوین در دست اقدام است و لذا نیاز است این موفقیت ها به مردم منعکس شود تا هم امید آفرینی ایجاد کند و هم الگوسازی کند و هم اینکه زمینه را برای مشارکت های مردمی فراهم کند.	۱۰
<u>لزوم ایجاد محدودیت برای صادرات دام سبک استان در راستای کاهش فشار به منابع آب و مراتع حوزه دریاچه ارومیه :</u> باعنایت به اینکه دام سبک از پوشش گیاهی و مراتع حوزه دریاچه ارومیه مخصوصا مراتع سهپند چرا می کند و بطور مستقیم و غیرمستقیم از آب حوزه استفاده می شود، لذا محدودیت های جدی نیز برای صادرات دام سبک همانند صادرات آب مجازی اعمال شود.	۱۱
<u>لزوم استفاده از گونه هایمقاوم به کم آبی در طرح کمربند سبز دریاچه ارومیه :</u> در اجرای طرح کمربند سبز، علاوه بر مکان یابی صحیح از گونه های جدید مقاوم به کم آبی استفاده شود و در حال در چارچوب مدیریت یکپارچه اهداف چندمنظوره برای آن تعریف و طراحی شود.	۱۲
<u>توسعه آبی پروری و استفاده چند منظوره از آب :</u> با توجه به اینکه پرورش آبزیان به کمترین آب نیاز دارد لذا نیاز است آبی پروری در چارچوب مدیریت یکپارچه و در راستای چندمنظوره سازی از آب های موجود توسعه و گسترش یابد.	۱۳
<u>استفاده از طرح های هادی روستایی جهت ارائه معیشت جایگزین برای روستائیان اطراف دریاچه ارومیه :</u> از الگوی موفق طرح هادی روستایی می توان برای ارائه معیشت جایگزین برای روستائیان اطراف حاشیه دریاچه ارومیه استفاده کرد و طرح هایی در این زمینه آماده شده است.	۱۴